

NORME DE
CONSERVARE

STOICA

1.15. Muzele etnografice retrag în fiecare an, la 15 octombrie, bunurile din inventarele de cameră ale obiectivelor în aer liber și le depozitează în spații corespunzătoare.

1.16. În perioada 15.X.- 15.IV., muzele în aer liber pot asigura vizitarea obiectelor fără a permite accesul publicului în interiorul acestora. În perioada respectivă, personalul de supraveghere va fi instruit și folosit în activitatea de conservare a patrimoniului muzeal.

2. DEPOZITAREA BUNURILOR CULTURAL-ARTISTICE

2.0. Depozitarea colecțiilor muzeale, a bunurilor cultural-artistice trebuie făcută în spații corespunzătoare. Organizarea depozitului muzeal trebuie precedată de alegerea spațiului și de determinarea calității acestuia. Condițiile spațiului de depozitare sunt următoarele:

2.0.1. Să fie salubru și stabil din punct de vedere al microclimatului. Zidurile sănătoase și neigrasioase, fără infiltrații. Umiditatea relativă să fie cuprinsă între 50-65%, fără fluctuații mari sau bruște. Clădirea să beneficieze de o bună izolare termică, condiție a unei temperaturi constante. Orice temperatură cuprinsă între 1-18° C este potrivită, cu condiția ca U.R. să fie normală.

2.0.2. Să fie compact, în același perimetru al clădirii, separat de celelalte spații funcționale ale muzeului (expoziții și servicii). Dacă este posibil, spațiul de depozitare să fie organizat într-un alt imobil, astfel încât incidența factorilor de risc, foarte mare în cazul conviețuirii cu aceste servicii, să fie redusă la minimum. Dacă depozitul se amplasează într-un imobil comun, atunci pereții și ușile acestuia să fie din materiale inerte din punct de vedere termic, iar accesul și circulația în zona respectivă să fie riguros controlate.

2.0.3. Spațiile pentru accesul și circulația persoanelor și bunurilor, deschiderea și înălțimea coridoarelor, ușilor etc. să fie astfel dimensionate încât să nu creeze riscuri pentru circulația obiectelor.

2.0.4. Depozitele se pot organiza și la subsol, demisol sau nivelele superioare ale clădirii, dacă:

2.0.4.1. sunt salubre;

2.0.4.2. au climat corespunzător;

2.0.4.3. nu sunt sub nivelul rețelei de canalizare, au sifoane conectate la rețeaua de canalizare, nu au în interior conducte de la rețeaua de apă;

2.0.4.4. se pot amenaja, pentru a preveni eventualele inundații sau refulări ale conținutului rețelei de canalizare în cazul unor ploi torențiale;

2.0.4.5. capacitatea portantă a planșelor este cuprinsă între 300-500 kg/mp (calculul trebuie să ia în considerare și sarcinile dinamice);

2.0.4.6. la etaj nu se depozitează obiecte mari din piatră, bronz, marmură etc.

2.1 Amplasarea (așezarea) obiectelor se face separat, potrivit naturii materialelor din care acestea sunt făcute (textile, metale, ceramică etc.), tipului morfologic și formatului (dimensiunii tip).

2.1.1. La stabilirea tipului morfologic se ține seama nu numai de forma obiectului, ci și de alte caracteristici care impun o soluție specifică de așezare a obiectelor și a modului de depozitare:

2.1.2. Depozitarea unor astfel de bunuri se poate face și pe baza altor criterii (cultură, proveniență, tehnică etc.), dacă acestea au în vedere:

2.1.2.1. așezarea obiectelor potrivit normelor conservării științifice;

2.1.2.2. folosirea integrală și rațională a spațiului respectiv.

2.2. Organizarea depozitului muzcal, precum și a tuturor celorlalte depozite care adăpostesc valori patrimoniale implică parcurgerea obligatorie a următoarelor etape:

2.2.1. Codificarea încăperilor în care se organizează viitorul depozit. Imobilele se notează cu literă mare, nivelele cu cifre romane, iar încăperile cu cifre arabe.

2.2.2. Etichetarea obiectelor.

2.2.3. Măsurarea obiectelor.

2.2.4. Stabilirea tipurilor morfologice.

2.2.5. Efectuarea inventarului de colecție. Se fac liste separate pentru fiecare tip morfologic, obiectele înscriindu-se în acest inventar în ordinea numerelor de inventar general.

2.2.6. Stabilirea formatelor. Se fac tabele separate, pe formate, în cadrul fiecărui tip morfologic.

2.2.7. Stabilirea modului de așezare a obiectelor - elaborarea modelului grafic și matematic al modulelor de depozitare (se face pentru fiecare tip morfologic, stabilindu-se, totodată, și poziția obiectului în raport cu celelalte obiecte și cu structura modulei, felul în care este asigurat accesul la obiecte, numărul de obiecte care se amplasează într-o unitate etc.)

2.2.8. Proiectarea amplasării imaginare a colecțiilor (în cazul în care unitatea nu are un asemenea spațiu la dispoziție); calcularea necesarului de spațiu pentru depozitarea acestora.

2.2.9. Studiarea și stabilirea parametrilor dimensionali și funcționali ai mobilierului: principiul de organizare a materialului (obiectelor), sistemul de funcționare, materialele cele mai indicate pentru fiecare tip, numărul etc. Elaborarea programului de proiectare și execuție a modulelor.

2.2.10. Proiectarea amplasării reale a colecțiilor pe un spațiu dat.

2.2.11. Elaborarea catalogului topografic și a celorlalte forme de organizare a informației de orice natură privind regăsirea obiectului.

2.3. Mobilierul din spațiile de depozitare trebuie să răspundă următoarelor cerințe generale:

2.3.1. Să fie funcțional, să asigure cele mai bune condiții de protejare, așezare, acces și mănuire a obiectelor. Să fie adaptat parametrilor fizici, morfologici și dimensionali ai obiectelor.

2.3.2. Să fie simplu și confecționat din materiale ușoare.

2.3.3. Să fie din materiale neutre din punct de vedere chimic, compatibile.

2.3.4. Să fie ieftin, din materiale accesibile care se pot procura și prelucra (eventual în regie proprie) ușor.

2.3.5. În același timp cu proiectarea mobilierului trebuie să se conceapă și mijloacele și dispozitivele de acces și mănuire a bunurilor plasate în partea superioară a modulelor de depozitare. Dispozitivele de acces trebuie să aibă o foarte bună stabilitate și, în cazul unor piese cu o anumită masă și volum, să permită accesul concomitent al mai multor persoane, astfel încât mănuirea obiectelor să nu cadă sub incidența factorilor de risc pentru persoanele sau bunurile implicate.

2.4. Introducerea obiectelor într-un spațiu de depozitare este condiționată de efectuarea următoarelor operațiuni:

2.4.1. Uscarea completă a spațiului nou construit, renovat sau restaurat (cf.nr. 1.0.3.).

2.4.2. Curățirea, dezinfectarea și dezinssectizarea generală a spațiului și a modulelor de depozitare (în anumite cazuri chiar deratizarea spațiilor).

2.4.3. Dezinfectarea, dezinssectizarea și conservarea obiectelor (curățiri, consolidări, deplieri, întinderi etc.).

2.4.4. Ori de câte ori este posibil, obiectele trebuie plasate în spații închise - cutii, dulapuri etc. Dacă se optează pentru expunerea liberă, atunci obiectele trebuie protejate împotriva depunerilor de impurități, în special de praful.

2.5. Așezarea obiectelor trebuie făcută astfel încât să li se asigure stabilitatea necesară, precum și o stare de repaus complet.

2.5.1. Așezarea și densitatea obiectelor trebuie astfel realizate, încât accesul la oricare din obiecte plasate în același micromodul să nu afecteze starea lui sau a celorlalte piese.

2.5.2. De regulă, obiectele se așază în modul unele lângă altele. Nu se admit suprapuneri decât pentru textilele plate, ușoare (2-3); documente; grafică (cel mult 10 piese). Obiectele suprapuse în cadrul aceleiași micromodul trebuie separate cu pânză sau hârtie neacidă.

2.5.3. Se va evita contactul fizic direct dintre metalele cu potențial electric diferit.

2.5.4. Cartonul sau hârtia folosite pentru confecționarea paspartuurilor, plicurilor, cutiilor etc. pentru depozitarea sau expunerea graficii, documentelor, clișeele etc. trebuie să fie neutre (pH 7,00).

2.5.5. Pictura pe pânză se depozitează în poziție verticală pe montași. Dacă montașii sunt mobili, se vor lua măsuri pentru prevenirea trepidațiilor și a șocurilor prin folosirea cârligelor cu arc și interpunerea unor materiale elastice între lucrări și plasa de susținere, precum și între perete și cadrul montanului.

2.5.6. Dacă picturile se depozitează pe rafturi compartimentate, trebuie să se țină seama de următoarele recomandări:

2.5.6.1. nu se depozitează în același compartiment două sau mai multe lucrări;

2.5.6.2. lățimea compartimentului să fie ceva mai mare decât lățimea lucrării care se introduce, astfel încât aceasta să stea ușor înclinată (10-15°, - fața lucrării în sus);

2.5.6.3. înainte de introducerea lucrărilor în raft se scot cuiele, se fixează și se protejează beciungele, cârligele, celelalte accesorii.

2.5.7. Sunt interzise depozitarea pe jos (chiar temporară), rezemarea obiectelor de sursele de încălzire, de piesele de mobilier sau de alte corpuri din spațiul respectiv.

2.5.8. Picturile pe lemn se depozitează în poziție orizontală, pe blaturi mobile.

2.5.9. Documentele volante se introduc în plicuri din hârtie transparentă (hârtie cristal), iar plicurile câte 10-12 în cutii de carton neacid. ✕

2.5.10. Cărțile din fondul vechi și rar, legate în piele sau cu ferecătură metalică se așază, de asemenea, separat, în poziție orizontală. ✕

2.5.11. Este interzisă depozitarea clișeele și a fotografiilor în incinta atelierului foto sau în spații umede.

2.6. Accesul în depozitele de obiecte muzicale se face în baza prevederilor regulamentelor de ordine interioară stabilite de fiecare instituție.

2.6.1. Studiarea, cercetarea, fotografierea și filmarea bunurilor se efectuează, sub supravegherea conservatorului, într-un spațiu anume amenajat în mod corespunzător.

2.6.2. Se interzice folosirea spațiului de depozitare pentru alte activități.

2.6.3. În incinta depozitului de bunuri de patrimoniu nu sunt permise introducerea și depozitarea altor obiecte (de uz gospodăresc, imprimate, tipărituri, material expozițional etc.), a alimentelor. ✕

2.7. Pentru realizarea evidenței operative a mișcării obiectelor și pentru o corectă analiză cauzală a modificărilor stării acestora, se introduce la fiecare depozit un registru de evidență a depozitului în care se consemnează natura activității în care este implicat obiectul (filmare, fotografiere, expoziție, cercetare etc.), durata, perioada, cine îl ia în primire etc. ✕

2.8. La înctarea activității zilnice, depozitul se închide, iar cheile se predau. Se interzice scoaterea, chiar temporară, din incinta unității a cheilor de la depozite, ateliere, birouri. Păstrarea lor se face într-un loc stabilit de conducerea muzeului, unde se lasă la plecarea din unitate. Cheile nu se dau decât gestionarului.

3. ACTIVITATEA DE MĂNUIRE, AMBALARE ȘI TRANSPORT AL BUNURILOR CULTURAL-ARTISTICE

3.0. Unitățile deținătoare de bunuri de patrimoniu sunt obligate să instruiască temeinic personalul care, prin atribuții, vine în contact cu bunurile de patrimoniu, le mănuieste în spațiile de expunere, depozitare sau de tranzit. Pe cât posibil, în cadrul unităților mari și cu intensă circulație a obiectelor, se vor organiza echipe specializate.

3.1. Toate operațiile de mănuire și transport intern se fac sub supravegherea conservatorului colecției/secției/muzeului. ✕

3.2. Ori de câte ori au loc mișcări de bunuri, personalul antrenat în această operație se instruieste cu grijă, chiar dacă a mai participat la astfel de acțiuni. ✕

✕ 3.3. În timpul manipulării bunurilor cultural-artistice se întezie: ✕

3.3.1. țărarea obiectelor;

3.3.2. așezarea lor direct pe pardosală, sprijinirea de piesele de mobilier, calorifere, sobe, uși, ferestre, pereți;

3.3.3. atingerea feței/spatelui picturilor;

3.3.4. mănuirea sculpturilor, pieselor de mobilier prin apucarea, presarea, tensiionarea protuberanțelor sau proeminențelor;

3.3.5. transportarea cu același mijloc (cărucior, cutie, coș etc.) a obiectelor cu structuri și mărimi diferite;

3.3.6. mișcarea obiectelor mari și grele fără a dispune de echipe corespunzătoare specificului operației;

3.3.7. mănuirea mai multor obiecte în același timp de către o singură persoană;

✕ 3.3.8. mișcarea obiectelor în alte încăperi, fără examinarea prealabilă a stării lor de conservare;

3.3.9. fumatul în timpul mănuirii obiectelor;

3.3.10. coborârea obiectelor mari (cu masă și volum) aflate la o anumită înălțime în dulapuri, pe rafturi, postamente etc., folosindu-se mijloace improvizate și fără stabilitate foarte bună.

✕ 3.4. Circulația obiectelor în spații muzeale trebuie să se facă numai cu mijloace care le asigură securitate și protecție (cărucioare, coșuri, cutii etc., amenajate în mod corespunzător). În timpul mănuirii anumitor categorii de obiecte, cei care efectuează operațiunile vor purta mănuși adecvate.

3.5. În cadrul activităților de valorificare expozițională nu se expun decât bunuri din patrimoniul cultural național a căror stare de conservare este corespunzătoare.

3.6. Bunurile menționate mai jos nu se expun într-un an decât cel mult trei luni și numai dacă se asigură condiții de conservare și securitate deosebite: incunabile, miniaturi, acuarele, gravuri, desene, grafică, afișe, documente, obiecte din mătase, fotografii originale.

3.7. Itinerarea obiectelor necesare organizării expozițiilor în țară sau peste hotare se face potrivit unor principii metodologice expuse în cele ce urmează.

3.7.1. Instituția care organizează expoziția încheie cu deținătorul de la care împrumută bunurile un protocol, în care se stabilesc condițiile împrumutului. Protocolul trebuie să cuprindă următoarele prevederi:

3.7.1.1. Durata, locul și scopul acțiunii.

3.7.1.2. Parametrii microclimaticii care trebuie asigurați.

3.7.1.3. Cine asigură ambalarea și transportul.

3.7.1.4. Cine însoțește transportul.

3.7.1.5. Depozitarea și protejarea ambalajelor.

3.7.1.6. Obligatorietatea informării unității organizatoare în legătură cu modificările stării obiectului (obiectelor) și cauzele care le-au generat.

- 3.7.1.7. Alte prevederi menite să asigure protecția corespunzătoare a unor bunuri deosebit de valoroase, susceptibile de degradare, a unor obiecte care prezintă anumite particularități etc.
- 3.7.2. Cu cel puțin șase luni înaintea deschiderii unei expoziții, unitatea organizatoare întocmește lista bunurilor propuse pentru expunere, solicitându-se laboratoarelor de profil autorizate examinarea stării lor de conservare.
- 3.7.3. Laboratoarele examinează obiectele, stabilind lucrările a căror stare face imposibilă expunerea lor, lucrările care pot fi expuse, dar asupra cărora trebuie intervenit în prealabil, indicând și durata operațiilor respective.
- 3.7.4. Se interzic ca fiind extrem de dăunătoare, oricare ar fi motivele invocate, atât intervențiile superficiale de mascare a stării reale a obiectului, cât și renunțarea la anumite procese tehnologice etc, pentru ca lucrarea să fie gala la un anumit termen.
- 3.7.5. Trimiterea unor astfel de lucrări dintr-o localitate în alta trebuie precedată de examinarea lor riguroasă, cele care prezintă semne sau tendințe de degradare ambalându-se numai după ce au fost consolidate de către un restaurator de specialitate, care autorizează expediția.
- 3.7.6. Itinerarea obiectelor, indiferent de distanța sau rapiditatea cu care trebuie să circule, se face numai dacă sunt ambalate în mod corespunzător. Obligația de a ambala obiectele în tranzit se stabilește prin protocol între părțile interesate, precizându-se cine asigură această importantă operațiune.
- 3.7.7. Examinarea lucrării, ambalarea și însoțirea transportului se asigură de către personalul autorizat, stabilit prin protocol.
- 3.7.8. Bunurile de patrimoniu nu se expediază cu poșta sau coletăria. În cazul în care o lucrare călătorește cu mesageriile, ea va fi însoțită de conservator pe itinerar: deținător - gară (încărcare), gară (descărcare-încărcare) - unitatea organizatoare sau invers. După caz, vor fi însoțite de personal de pază specializat.
- 3.8. Pentru fiecare lucrare împrumutată și îtitinată se întocmește documentația stării de conservare, ca un instrument de evaluare obiectivă a modificării stării obiectului. Pe această bază se fac și operațiile de predare-primire. Documentația se compune din:
- 3.8.1. 1-2 fotografii 18/24 cm de ansamblu ale obiectului, luate din unghiuri care să permită cuprinderea în câmpul imaginii a cât mai multe din componentele esențiale ale acestuia.
- 3.8.1.1. Câteva fotografii de detalii ale unor zone considerate de specialist (restaurator/conservator) ca fragile, sau care prezintă începutul unui proces de degradare ce ar putea evolua în timpul itinerării etc.
- 3.8.1.2. Se vor nota cu exactitate condițiile în care s-au făcut fotografiile: deschiderea diafragmei, timpul de expunere, distanța, sensibilitatea filmului etc.
- 3.8.2. O microfîșă, în care principalul element îl constituie descrierea exactă a stării de conservare a obiectului, recomandări speciale de ambalare, mînuire, expunere etc. Dacă expoziția se itinerează în străinătate, microfîșa trebuie să aibă un duplicat în limba țării respective sau, dacă acest lucru nu este posibil, în limba engleză.
- 3.8.3. Lucrările se predau și se primesc numai pe baza documentațiilor astfel elaborate, documentații care trebuie oficializate pentru a avea valoare în fața instanțelor de judecată în cazul unor litigii.
- 3.9. Orice bun cultural-artistic care face parte din patrimoniul cultural național și care se itinerează în afara perimetrului unității deținătoare trebuie ambalat potrivit regulilor de conservare științifică. Ambalarea trebuie făcută în raport cu particularitățile morfologice și cu proprietățile fizico-mecanice ale bunurilor implicate și astfel concepută încât să asigure protecția deplină a obiectelor împotriva următorilor factori de risc:

- 3.9.1. variațiile microclimatice, în special fluctuațiile umidității relative;
- 3.9.2. pătrunderea lichidelor și a gazelor;
- 3.9.3. șocuri și trepidații;
- 3.9.4. degradări mecanice.
- 3.10. În funcție de factorii enumerați mai sus, ambalajul folosit trebuie să răspundă următoarelor cerințe:
- 3.10.1. să fie făcut din materiale rigide și rezistente pentru a preveni deteriorările mecanice provocate de factorii exteriori;
- 3.10.2. să fie etanș și impermeabil;
- 3.10.3. să asigure o bună izolare termică a conținutului, astfel încât la o diferență de temperatură de 20-30° C, în interiorul containerului, temperatura să nu se modifice cu mai mult de 1-2° C;
- 3.10.4. materialele folosite să fie inerte din punct de vedere chimic, să fie compatibile cu proprietățile fizico-chimice ale obiectelor;
- 3.10.5. să anuleze șocurile și trepidațiile.
- 3.11. Pentru transportarea obiectelor de natură organică, sensibile la fluctuațiile de umiditate și temperatură, ambalajele vor conține și o anumită cantitate de materiale care asigură inerția de microclimat.
- 3.12. Înainte de ambalare, obiectele se examinează cu atenție, scoțându-se sau protejându-se, după caz, cuiele, sârmele, inelele, belciugele, balamalele, agățătorile etc.
- 3.13. Picturile cu geam se protejează prin lipirea pe sticlă a unor benzi adezive dispuse în paralel și perpendicular unele față de altele.
- 3.14. Capacul se prinde întotdeauna în holtz-șuruburi.
- 3.15. Cutiile vor fi prevăzute cu mânere pentru manipulare.
- 3.16. Dacă într-o cutie se ambalează mai multe piese, iar poziția acestora nu este vizibilă din cauza materialului de ambalare, pe capacul interior se va prinde o schiță de amplasare a obiectelor.
- 3.17. Pe capac, ca și în părțile laterale, se marchează codul de poziție, de material fragil, de material casant de protecție de intemperii, locul unde se deschide etc.
- 3.18. Containerele care transportă obiecte fragile se fixează bine în mijloacele de transport, punându-se între ele și suprafața de contact (sau părțile laterale ale mijloacelor de transport) materiale elastice de grosimi și densități potrivite cu masa acestora.
- 3.19. Trebuie avută, de asemenea, în vedere și prevenirea efectelor care pot rezulta în timpul transportului pe distanțe mari, ca rezultat al tasării materialului folosit la ambalare.
- 3.20. Dacă containerele în care se transportă lucrările nu au fost izolate termic, trebuie să se folosească un mijloc de transport auto care răspunde acestei cerințe.
- 3.21. Sunt interzise descărcarea containerelor și menținerea lor, chiar pentru perioade scurte, expuse intemperiiilor pe rampe, în piețe sau alte locuri descoperite și nepăzite.
- 3.22. Nici un transport de bunuri de patrimoniu, indiferent de mijlocul care se va utiliza (auto, feroviar, apă, aer), nu va circula fără însoțitor competent.
- 3.23. În cazul transportării unor opere de artă de valoare deosebită, cu mijloace auto, se va alcătui un itinerar precis. În timpul opririlor programate în localitățile prevăzute în itinerar, mijloacele de transport vor fi garate în locurile fixate de către organele de ordine. Se interzice oprirea, chiar temporară, în alte locuri decât cele indicate. Itinerarul va fi comunicat organelor de Poliție.